

Goigs a llaor
de la
MARE DE DÉU
DE
QUADRES

que es venerava
en el seu Santuari
del terme d'ALL,
Bisbat d'Urgell

Vulgueu Verge Immaculada
sens pecat original,
de Quadres intitulada
deslliurar-nos de tot mal.

L'Arcàngel Sant Gabriel
quan us vingué a saludar
us portà de dalt del Cel
aquell dot tan singular
amb què podeu preservar
de treballs a cada qual. De Quadres etc.

Per la vostra humilitat
us fou concedit el dó
i la plena potestat
d'aconseguir remissió
per als que amb devoció
us invoquen en llur mal. etc.

Essent Reina d'hermosura,
nou mesos al Redemptor
format de vostra carn pura
el portàreu sens dolor
per salut del pecador
en vostre Si virginal. etc.

A ningú desampareu
que en Vós tingui confiança,
i tampoc mai oblideu
al qui de pregar-vos no's cansa.
Puix que sou nostra esperança
de caritat sense igual. etc.

En el Cel sou coronada
per la Santa Trinitat,
sigueu la nostra advocada
i gardeu-nos de pecat,
puix teniu tal facultat
que après Déu sou principal. etc.

No sols Vós primera base
sí que dona sobirana,
sou d'eixa capella i casa,
per donar de bona gana
als devots i la Solana
tot auxili celestial. etc.

Senyalen aquestes terres
de Quadres, a Vós, Maria,
veure's lliures en les guerres
dels perills de nit i dia,
puix sou de Déu Mare pia
i de ses gràcies cabdal. etc.

Afavoriu les collites
amb miracles tan patents,
que a fer-vos tantes visites
vénen pobles penitents,
i se'n tornen molt contents
amb alivi general. etc.

Ajudeu-nos, doncs, sagrada
puix que teniu virtut tal,
de Quadres intitulada
deslliuereu-nos de tot mal.

Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix

Ut digni efficiamur promissionibus Christi

Oremus. Concede nos famulos tuos, quæsumus Domine Deus perpetua mentis et corporis sanitate gaudere, et gloriosa Beatæ Mariæ semper virginis intercessione a presenti liberari tristitia et eterna perfrui letitia. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Lletra popular - Dibuix d'A. Batllori Jofré

Amb llicència eclesiàstica

LA MARE DE DÉU DE QUADRES

LES RESTES de l'antic i anomenat ermitatge de la Mare de Déu de Quadres (el poble pronuncia *Codras*) estan enclavades un quilòmetre en avall del poble d'All, en el nomenat pla de Quadres, tocant al Segre i al peu mateix del vell camí ral de Cerdanya a la Seu d'Urgell passant per la solana.

Eclesiàsticament correspon a la parròquia d'All, i el seu municipi és Isòvol, que dista un quilòmetre i mig.

No queden gaires notícies històriques d'aquest Santuari després de la crema de manuscrits i pergamins de les esglésies de Quadres i Greixa, fet que es realitzà a l'era de cal Colom d'All l'any 1873. Tot i això, intentarem donar una lleugera visió de conjunt del Santuari i la seva història.

Abans de la seva destrucció, l'any 1936, el Santuari de Quadres era constituït per la capella, una casa anexa on hi vivien els ermitans (avui esbalsada completament), el pati i un badiu. Aquest conjunt era clos per un mur, penetrant-se al recinte a través d'un gran portal de marbre gris. Aquest portal exterior és decorat amb uns senzills baixos relleus, de factura molt rudimentària. El d'una banda representa un home muntat a cavall i un soldat a peu armats amb grans pistoles; de l'altra, un cercle i una estrella, de tradició romànica, i, al damunt de la motllura, el mot *codras* (Quadres). La dovella central presenta una creu en relleu. Aquest portal creiem que pot datar-se a darreries del segle XVII.

La porta de la capella és en una de les parets laterals, senzilla i sense ornamentació. Sobre la clau de l'arc podem llegir-hi *Ave Maria, 1698*. L'absis semicircular, constituït en la seva part inferior per unes filades de pedra picada, probablement del segle XIII, és continuat amb obra de pedra i morter d'èpoques molt posteriors.

L'església, d'una sola nau, interiorment devastada, conserva encara la seva estructura d'aspecte romànic. En l'altar major era venerada la imatge de la Mare de Déu de Quadres, reproduïda en l'encapçalament dels presents GOIGS. Era una imatge romànica, amidant aproximadament un metre i vint centímetres. Per una porteta oberta al presbiteri, en el cantó de l'epístola, es podia ascendir fins el cambril de la Mare de Déu. En altre cambril més petit, i en mínuscul altaret, hi havia una altra imatge de la Mare de Déu de Quadres (la *Mare de Déu petita*) que presideix aquesta plana. La imatge, d'un romànic més arcaïtzant, media 42 cm. i tal com ens mostra el gravat, era obrada en mig relleu i encastada a una fusta. Tot plegat seria la part central del retaule primitiu de l'ermita que, després, en les successives reformes i obres que sofrí l'edifici, deixà pas a l'altar major que subsistí fins els successos revolucionaris del 1936.

El Santuari de Quadres fou residència de donats o ermitans que, en algun moment, 1285, constituïren una reduïda comunitat. Missió d'aquests donats o deodats seria —ultra atendre el culte— l'assistència i acolliment als pobres i vianants que arribessin al Santuari, ja que per la situació de l'ermitatge —focant al vell camí que recorrent

la Solana unia la Cerdanya amb la Seu d'Urgell— així com per documents del segle XIII, veiem que el Santuari de Quadres era considerat com una *domus hospitalis* medieval, on hi havia aparellades cambres per a hostatjar i auxiliar peregrins i caminants.

Fins a darreries del segle XV el Santuari de Quadres era de pertinença del Bisbe d'Urgell, passant aleshores —ignorem per quins pactes— al patronatge dels cònsols de Puigcerdà, els quals estableixen el títol d'*Obrer de Quadres* anexe al càrrec d'un dels cònsols. Per documents posteriors coneixem el gran interès que tingué la *universitat* de Puigcerdà per el Santuari, posant-hi l'escut de la vila, fent-hi obres i reparacions, i defensant el patrimoni de l'ermitatge contra intromissions àdhuc de la Mitra d'Urgell. Tingué capella pròpia, amb residència al Santuari, fins per l'any 1870; aleshores passà a cuidar-se'n la parròquia d'All.

La popularitat que gaudia el Santuari de Quadres en la Cerdanya era pariona de la gran devoció que hom tenia a la seva Mare de Déu. Són innombrables els testaments on s'esmenten llegats per a Quadres al costat dels destinats a Santuaris i Monestirs de gran renom. Aquesta popularitat es feia ben palesa en els dos aplecs que es celebraven cada any, a Quadres, els dies 11 de juny i 8 de setembre, encara que aquest darrer no era tan important com el del dia de Sant Bernabeu, la imatge del qual també era a l'interior del Santuari. En aquest dia, onze de juny, hi acudien amb llurs banderes i processons, en compliment d'un vot, els deu pobles de la Solana cerdana: Guils, Saneja, Bolvir, Ger, Meranges, Éllar, Tallendre, Olopte, Isòvol i All. D'aquests pobles n'era consuetud la obligació d'assistir hi, almenys, un membre de cada casa. També hi concorrien romeus de Cerdanya i de la ribera fins la Seu. L'aplec es feia en un petit prat del davant de l'ermita (actualment està conreat). Per mor de la gentada que no cabia a la capella, l'Ofici amb sermó es celebrava al defora en el badiu adjunt a la mateixa. A la tarda, es portava en processó la Mare de Déu (la d'altar major) fins al pedró que encara existeix; es cantaven els Goigs i es tornava seguidament entre cants i repics de campanes.

L'aplec del 8 de setembre era més senzill. Es deia Missa; a la tarda es passava el Rosari i es cantaven els Goigs, i després es feia una mica de dansa a càrrec de les dues o tres bandes de música que hi assistien.

En temps de sequedat hom organitzava pregàries a Quadres per tal de demanar la mercè de la pluja. Ens afirmen diversos testimonis presencials que aquelles sempre havien estat ateses; de tal manera, que encara que estigués molt serè, la gent portava paraigües convençuda de què plouria.

Com hem dit abans, els fets del 1936 destruïren totalment l'interior del Santuari, que ara resta esbatanat i en la major solitud a la vora del Segre, que aquí, en aquest indret, agafa una gran amplada i s'esmuny ràpidament als peus de les impressionants i retallades crestes de la serra del Cadí.

JOAN FONT I RIUS